

STUDIA
MATERIAŁY
ANALIZY

UBC

SUSTAINABLE CITIES
COMMISSION

UNION
OF THE BALTIC
CITIES

UBC

PLANNING CITIES
COMMISSION

UNION
OF THE BALTIC
CITIES

ZRÓWNOWAŻONA TRANSFORMACJA ODPORNEGO MIASTA NADMORSKIEGO

Raport z seminarium i warsztatów

GDAŃSK 2025

ZRÓWNOWAŻONA TRANSFORMACJA ODPORNEGO MIASTA NADMORSKIEGO

Raport z seminarium i warsztatów

Autorzy opracowania:

Paulina Bone

Piotr Lorens

Opracowanie graficzne:

Paulina Bone

Jarosław Zulewski

Zespół przygotowujący warsztaty:

Paulina Bone

Edyta Damszel-Turek

Dani Giorewa-Brach

Agnieszka Ilola

Piotr Lorens

Joanna Mańkowska

Dagmara Nagórka-Kmiecik

Alicja Niżyńska

Paulina Szewczyk

Okładka:

Jarosław Zulewski

GDAŃSK 2025

Ryc. 1. Widok na rejon Basenu Wolnościowego. Autor zdjęcia: Jarosław Zulewski

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
2. Zagadnienia rozwoju urbanistycznego Gdańska	10
3. Zakres warsztatów	12
3.1. Wprowadzenie do warsztatów	12
3.2. Pierwsza sesja warsztatowa	17
3.3. Druga sesja warsztatowa	22
4. Wyniki prac warsztatowych	27
4.1. Nowy Port - Rejon Basenu Wolnościowego	27
4.2. Nowy Port - Rejon Nabrzeża Oliwskiego	32
4.3. Letnica - Obszar przy Stadionie	37
5. Konkluzje	43

1 Wprowadzenie

Na początku września 2024 roku odbyły się międzynarodowe warsztaty oraz seminarium poświęcone **Zrównoważonej Transformacji Odpornego Miasta Nadmorskiego** (oryg. Sustainable Transformation for Resilient Coastal City) zorganizowane przez Miasto Gdańsk we współpracy ze Związkiem Miast Bałtyckich.

Związek Miast Bałtyckich, czyli Union of the Baltic Cities (UBC) to organizacja miast położonych w regionie Morza Bałtyckiego. Jest to sieć współpracy zrzeszająca miasta z krajów takich jak Polska, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Szwecja, Dania, Niemcy i Norwegia. UBC zostało założone w 1991 roku w Gdańsku w celu wspierania współpracy między miastami regionu oraz promowania zrównoważonego rozwoju, wymiany wiedzy i doświadczeń. Członkami UBC są głównie miasta, które współpracują na rzecz wspólnych projektów i inicjatyw. UBC organizuje spotkania, konferencje i warsztaty, które umożliwiają wymianę dobrych praktyk.

Celami i obszarami działania UBC są:

1. promowanie współpracy i wymiany doświadczeń między miastami w regionie Morza Bałtyckiego w celu rozwijania i wdrażania zrównoważonych rozwiązań miejskich oraz poprawy jakości życia, co przynosi dodatkowe korzyści tym miastom;
2. promowanie miast jako motorów inteligentnego, zrównoważonego, zielonego i efektywnego wykorzystania zasobów rozwoju;
3. wspieranie miast inkluzywnych, różnorodnych, kreatywnych, demokratycznych i bezpiecznych ośrodków, w których promowane są: aktywne obywatelstwo, równość płci oraz partycypacyjne podejmowanie decyzji;
4. reprezentowanie wspólnych interesów miast i ich mieszkańców, działanie w ich imieniu oraz wspieranie interesów regionu Morza Bałtyckiego.

UBC działa za pośrednictwem różnych komisji tematycznych, które zajmują się kluczowymi aspektami rozwoju miast. Główne decyzje podejmowane są podczas Zgromadzenia Ogólnego, które odbywa się co dwa lata.

Ryc. 2. Widok na fragment Portu Gdańskiego i Martwą Wisłę. Autor zdjęcia: Jarosław Zulewski

Cele UBC na lata 2022-2030 zostały zawarte w dokumencie "UBC Sustainability Action Programme 2030. Cities together for a sustainable Baltic Sea Region" (Ryc. 3), a także obecnie trwające projekty UBC współfinansowane przez Unię Europejską:

1. **EMPEREST** – technologie i narzędzia do eliminacji mikrozanieczyszczeń ze ścieków w celu strategii ich ponownego wykorzystania.
2. **BALTIPLAST** – zapobieganie i redukcja odpadów z tworzyw sztucznych w regionie Morza Bałtyckiego.
3. **Climate-4-CAST** – narzędzie wspierające podejmowanie decyzji, które przyspiesza postęp miast w kierunku neutralności klimatycznej.
4. **SUMPs for BSR** – efektywne planowanie zrównoważonej mobilności miejskiej wspierające aktywną mobilność.
5. **Urban Biodiversity Parks** – platformy współtworzenia wspierające bioróżnorodność, edukację i zaangażowanie społeczności.

Ryc. 3. Okładka publikacji "UBC Sustainability Action Programme 2022–2030", źródło: ubc-sustainable.net

Ryc. 4. Uczestnicy warsztatów. Autor zdjęcia: Mariia Andreeva

Trzon praktycznej i ukierunkowanej na cele działalności UBC stanowi aktywna współpraca miast członkowskich w ramach tematycznych komisji. UBC działa poprzez osiem komisji roboczych: ds. Miast Kultury, ds. Miast Inkluzywnych i Zdrowych, ds. Miast Uczących się, ds. Planowania Miast, ds. Miast Bezpiecznych, ds. Miast Inteligentnych i Prosperujących, ds. Miast Zrównoważonych oraz ds. ds. Miast Młodych. Seminarium i warsztaty w Gdańsku zostały zorganizowane przez Miasto Gdańsk (Biuro Architekta Miasta, Biuro Rozwoju Gdańska oraz Wydział Energetyki i Ekologii Urzędu Miejskiego) przy współpracy z Komisją Planowania Miast oraz Komisją ds. Miast Zrównoważonych UBC. Skupiły się one na wyzwaniach związanych z transformacją przestrzeni miejskich w miastach nadmorskich. Gdańsk jako dynamicznie rozwijające się miasto z bogatym dziedzictwem morskim i historycznym, a także kolebka Związku Miast Bałtyckich, jest idealnym miejscem do wymiany doświadczeń i opracowywania innowacyjnych rozwiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju. Dzięki rozwiniętej infrastrukturze transportowej, w tym jednemu z największych portów na Bałtyku, lotnisku i systemowi kolejowemu, miasto pełni rolę węzła komunikacyjnego w regionie.

Współczesny Gdańsk dąży do realizacji koncepcji miasta zwartego, w którym rozwój przestrzeni miejskiej odbywa się zgodnie z zasadą "rozwoju do wewnątrz", a dawne tereny przemysłowe są adaptowane do nowych funkcji. Kluczowym wyzwaniem jest integracja portowych i poprzemysłowych obszarów z dynamicznie rozwijającymi się dzielnicami mieszkalnymi, co wymaga nowatorskich podejść do planowania przestrzennego.

Głównym celem warsztatów było opracowanie innowacyjnych pomysłów na transformację wybranych do analizy obszarów w sposób, który harmonijnie łączy funkcje portowe, mieszkalne, rekreacyjne i ekologiczne. Wypracowane rozwiązania powinny uwzględniać:

- zrównoważony rozwój i mobilność,
- poprawę jakości życia mieszkańców,
- zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa historycznego.

Na potrzeby prac warsztatowych wybrano obszary z dużym potencjałem rozwojowym, znajdujące się w bardziej przemysłowej części miasta, które obecnie pozostają niezagospodarowane. Seminarium stworzyło unikalną możliwość współpracy specjalistów z różnych dziedzin, w tym architektów, urbanistów, przedstawicieli władz lokalnych oraz mieszkańców, w celu wypracowania praktycznych, nowoczesnych rozwiązań urbanistycznych.

W warsztatach wzięło udział ponad 50 ekspertów z miast takich jak: **Gdańsk, Gdynia, Elbląg, Reda, Turku (Finlandia), Malmö (Szwecja), Ryga (Łotwa), Greifswald (Niemcy), Pärnu (Estonia), Mariehamn (Finlandia), Visby (Szwecja) i Hamburg (Niemcy)**, zajmujących się planowaniem miejskim oraz regionalnym, a także polityką rozwoju z poziomu samorządu lokalnego i/lub regionalnego. Gośćmi były również osoby związane ze środowiskiem akademickim oraz czynni zawodowo architekci i urbaniści.

Uczestnicy, pracując wspólnie, poszukiwali możliwości transformacji struktury miejskiej i wykreowania zrównoważonych i inteligentnych obszarów miejskich. Wypracowane koncepcje mogą stanowić nowy głos w dyskusji na temat przyszłości tych terenów.

2 Zagadnienia rozwoju urbanistycznego Gdańska

Miasto Gdańsk, położone nad Morzem Bałtyckim, od początku swego istnienia odgrywało kluczową rolę w handlu morskim. Z powodu swojej strategicznej lokalizacji oraz bogactwa stało się kluczowym członkiem Hanzy – stowarzyszenia miast portowych z ogromnym wpływem na gospodarkę morską Europy.

Pierwsze wzmianki o Gdańsku sięgają X wieku, kiedy to zapisy w żywotach Świętego Wojciecha pojawia się jako „Gyddanyzc” z określeniem „urbs” czyli miasto. Jego rozwój nabrał tempa w XIV w., kiedy to władzę w mieście przejęli Krzyżacy. W tym okresie powstały liczne budowle ceglane - zarówno świeckie, jak i sakralne - a układ rzek został wykorzystany na potrzeby rozwoju gospodarki (gdansk.pl, historiagdanska.pl). Największy rozkwit Gdańska przypada na XVI i początek XVII wieku. Wówczas miasto osiągnęło szczyt swojego bogactwa, będąc nie tylko najzamożniejszym ośrodkiem w Rzeczypospolitej, ale i jednym z najbardziej wpływowych miast w Europie. Dostatek pozwolił na intensywny rozwój urbanistyczny – gdańszczanie inwestowali w ozdabianie ulic, budowę reprezentacyjnych kamienic oraz kościołów, które obecnie stanowią o pięknie i wyjątkowym charakterze miasta.

Dynamiczny rozwój został jednak wstrzymany przez wojny, które toczyły się w Polsce w XVI i XVII wieku i przyczyniły się do osłabienia zarówno państwa, jak i miasta. Gdańsk stał się miastem pruskim, stracił na znaczeniu jako jeden z głównych ośrodków handlowych i politycznych regionu. Przed II wojną funkcjonował jako Wolne Miasto, co miało na celu złagodzenie napięć między polskimi i niemieckimi mieszkańcami, jednakże 1 września 1939 stał się miejscem rozpoczęcia II Wojny Światowej. Pod koniec wojny Gdańsk został niemal doszczętnie zniszczony - szczególnie ucierpiało Główne Miasto, z którego około 90% zabudowy uległo ruinie.

Po zakończeniu wojny, w ramach panującego wówczas w Polsce ustroju socjalistycznego, rozpoczęto proces odbudowy miasta. Z czasem zaczęły pojawiać się pierwsze wyraźne przejawy społecznego niezadowolenia z ówczesnej władzy, co skutkowało strajkami i zamieszkami w grudniu 1970 roku, w których straciło życie kilkunastu mieszkańców Gdańska. Przełomowy moment nastąpił w sierpniu 1980 roku, gdy w Stoczni Gdańskiej narodziła się Solidarność pod przywództwem Lecha Wałęsy, późniejszego laureata Pokojowej Nagrody Nobla i Prezydenta Polski. Podpisane wówczas Porozumienia Sierpniowe otworzyły drogę do legalizacji Solidarności, która pomimo późniejszych represji, takich jak wprowadzenie stanu wojennego, kontynuowała walkę o zmiany w Polsce. Wydarzenia te znalazły swój finał w obradach Okrągłego Stołu w 1989 roku, które zapoczątkowały proces przemian, prowadząc do zwycięstwa opozycji w demokratycznych wyborach rok później (gdansk.pl, ipn.gov.pl).

Gdańsk nie jest jednak tylko historią – to dynamiczne miasto, w którym przeszłość spotyka się z nowoczesnością. Spacerując jego ulicami, można dostrzec nie tylko świadectwa dawnej potęgi, ale także ślady współczesnych aspiracji, czyniące Gdańsk jednym z najbardziej fascynujących ośrodków na mapie Polski i Europy.

Obecnie miasto zamieszkuje 487 371 mieszkańców (stan na koniec 2023 roku <https://www.gdansk.pl/gdansk-w-liczbach>), a liczba turystów w 2023 roku wyniosła 4,1 miliona. W 2022 roku, po gwałtownych zmianach spowodowanych pandemią, zaktualizowano strategię miasta na rok 2030. Dokument ten powstał po wieloetapowych i wielostronnych konsultacjach, a zawarta w nim wizja jest odzwierciedleniem oczekiwań mieszkańców i interesariuszy. Cele określone w **Strategii Plus Gdańsk 2023** to miasto **zielone, wspólne, dostępne i innowacyjne**. W dokumencie określono oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki określające czy miasto rozwija się we wskazanym kierunku.

Ryc. 5. Okładka publikacji "Strategia Rozwoju Miasta. Gdańsk 2030 Plus", źródło: gdansk.pl

Wskazane cele są realizowane nie tylko poprzez wymieniony dokument strategiczny, ale także wiele innych narzędzi stworzonych na potrzeby spełnienia oczekiwań mieszkańców i przedsiębiorców. Na przestrzeni ostatnich lat powstały takie dokumenty jak **Gdańska Polityka Zieleni**, **Gdańska Polityka Wodna**, **Gdański Standard Ulicy Miejskiej** czy też **Poradnik Projektowania Uniwersalnego**, **mapy dostępności** w mieście oraz **Strategia Realizacji Systemu Tras Rowelowych (STeR)**. Cyklicznie realizuje się badania natężenia ruchu na drogach oraz analizuje się zmiany struktury urbanistycznej i rozwojowej dla tworzonych **Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego** oraz **Planu Ogólnego**, który ma zostać przygotowany w 2025 roku i będzie podstawą kolejnych opracowań urbanistycznych, zastępując dotychczasowe plany miejscowe oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP).

3 Zakres warsztatów

3.1. Wprowadzenie do warsztatów

Seminarium rozpoczęło w poniedziałek 9 września 2024 roku od rejestracji uczestników oraz spotkania służącego nawiązaniu relacji w celu jak najlepszej współpracy, wymiany wiedzy i umiejętności. Gości powitali Piotr Grzelak - Zastępca Prezydenta Miasta Gdańska i Wiceprzewodniczący Związku Miast Bałtyckich (UBC), a także Agnieszka Ilola, Kierownik Sekretariatu, Komisja ds. Miast Zrównoważonych UBC oraz Paulina Szewczyk, Przewodnicząca Komisji ds. Planowania Miast UBC, które przybliżyły działania i cele Związku Miast Bałtyckich.

Wprowadzenie do urbanistyki Gdańska oraz realiów i wyzwań środowiskowych poprowadziły kolejno: Emilia Łodzińska, Zastępczyni Prezydenta Miasta Gdańska, oraz Dagmara Nagórka-Kmiecik, Zastępca Dyrektora w Wydziale Ekologii i Energetyki Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

Ryc. 6. Rejestracja uczestników. Autor zdjęcia: Magdalena Zaborowska

Pierwsza prezentacja, prowadzona przez Emilię Łodzińską, była poświęcona strategiom i kierunkom rozwoju przestrzennego miasta. Omówiona została bogata historia Gdańska jako dynamicznego ośrodka kulturalnego, biznesowego i mieszkaniowego, a także podkreślono wyzwania związane z urbanistyką w mieście.

W wystąpieniach szczególny nacisk położono na rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz działania na rzecz poprawy jakości życia w różnych dzielnicach miasta. Zaprezentowano innowacyjne podejście do planowania przestrzennego, które uwzględnia:

- potrzeby nowych mieszkańców, w tym wzrost zapotrzebowania na mieszkania oraz przestrzenie publiczne,
- rozwój infrastruktury wspierającej zrównoważoną mobilność, takiej jak sieć tramwajowa, ścieżki rowerowe oraz nowe rozwiązania dające priorytet pieszym,
- ochronę i rozwój zielonej infrastruktury miejskiej, w tym tworzenie ogrodów deszczowych, nasadzenia roślinności oraz działania na rzecz zwiększania retencji wody.

Emilia Łodzińska podkreśliła, jak ważne jest zaangażowanie mieszkańców w procesy planowania przestrzennego. Dzięki wykorzystaniu narzędzi partycypacyjnych mieszkańcy mają realny wpływ na rozwój miasta. Na zakończenie przedstawione zostały aktualne i przyszłe plany zagospodarowania przestrzennego, które wpisują się w wizję zrównoważonego rozwoju Gdańska do 2030 r.

Kolejna prezentacja, przedstawiona przez Dagmarę Nagórkę-Kmiecik, skupiła się na ekologicznych działaniach miasta oraz strategii jego dostosowania do zmian klimatycznych. Prelegentka rozpoczęła od przedstawienia wyzwań związanych z uwarunkowaniami terenowymi Gdańska, w tym różnic wysokości terenu oraz licznych rzek i potoków, które zwiększają ryzyko powodzi.

Omówiono środki zaradcze, takie jak:

- regulacja cieków wodnych i modernizacja zbiorników retencyjnych,
- budowa nowoczesnych systemów odprowadzania deszczówki,
- rozwój infrastruktury małej retencji, w tym ogrodów deszczowych, zielonych dachów oraz zbiorników wodnych.

Ryc. 7. Masterplan Parku Południowego autorstwa pracowni Rayss Group, źródło: gdansk.pl/bam

Zaprezentowano także plany związane z rozwojem terenów zielonych w mieście. Przykładem jest stworzenie Parku Południowego, który docelowo będzie drugim co do wielkości parkiem w Gdańsku, obejmującym obszar 77 hektarów (Ryc. 7). W ramach polityki ekologicznej miasta planowane jest również posadzenie 50 tysięcy nowych drzew, zwiększenie powierzchni zieleni oraz stworzenie 12 nowych obszarów chronionych.

Prezentacja zawierała także przykłady działań angażujących mieszkańców, takich jak **Zielony Budżet Obywatelski**, który umożliwia zgłaszanie projektów związanych z zazielenianiem miasta, budową ogrodów deszczowych czy rewitalizacją istniejących terenów zielonych (Ryc. 8). Dagmara Nagórka-Kmiecik podkreśliła znaczenie edukacji ekologicznej, prowadzonej m.in. w Centrum Edukacji Ekologicznej, oraz inicjatyw takich jak **Forum Zmian Klimatu**, które dają mieszkańcom platformę do dyskusji o zmianach klimatycznych i sposobach ich przeciwdziałania (Ryc. 9).

Podkreślono, że Gdańsk aspiruje do bycia „zielonym miastem” – innowacyjnym, zrównoważonym i przyjaznym mieszkańcom, w którym dbałość o środowisko naturalne idzie w parze z rozwojem społecznym i gospodarczym.

Ryc. 8. Plakat reklamujący Zielony Budżet Obywatelski, źródło: gdansk.pl/budzet-obywatelski

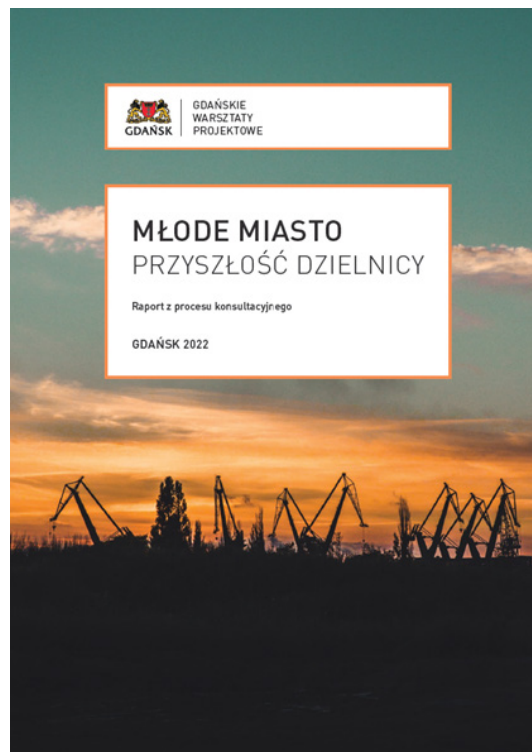
Ryc. 9. III Gdańskie Forum Zmian Klimatu obradowało w AmberExpo 29 września 2023. Autor zdjęcia: Piotr Wittman/www.gdansk.pl

Jako uzupełnienie części wprowadzającej seminarium zaprezentowano dwa procesy współtworzenia zrównoważonych miast: „**Gdańskie Warsztaty Projektowe**” przedstawione przez prof. Piotra Lorensa, Architekta Miasta Gdańska, a także międzynarodowy projekt „**Liveability – projektowanie usług publicznych dla odpornych miast**”, który przedstawiła prof. Dorota Kamrowska-Załuska z Politechniki Gdańskiej.

Gdańskie Warsztaty Projektowe (GWP) to cykl spotkań organizowanych przez Biuro Architekta Miasta Gdańska, poświęconych innowacjom w kształtowaniu przestrzeni miejskiej. Warsztaty te mają charakter inkluzywny i są otwarte dla wszystkich zainteresowanych, w tym mieszkańców, specjalistów z dziedziny urbanistyki i architektury, inwestorów, naukowców, urzędników samorządowych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Ryc. 10. Okładka raportu z procesu konsultacyjnego „Studium Pasma Alei Grunwaldzkiej”, źródło: gdansk.pl/bam

Ryc. 11. Okładka raportu z procesu konsultacyjnego „Młode Miasto. Przyszłość dzielnicy”, źródło: gdansk.pl/bam

Celem GWP jest zdefiniowanie nowych kierunków rozwoju przestrzeni miejskiej Gdańska poprzez **partycypacyjne podejście do planowania**. W ramach warsztatów omawiane są różnorodne aspekty urbanistyczne, takie jak tereny zielone, architektura czy życie społeczno-kulturalne, co sprzyja tworzeniu spójnych i zrównoważonych rozwiązań. Proces ten angażuje lokalne społeczności, ekspertów oraz przedstawicieli władz, co pozwala na wypracowanie rekomendacji dotyczących przyszłego planowania przestrzeni miejskiej.

Przykładem implementacji GWP jest **Studium Pasma Alei Grunwaldzkiej** (Ryc. 10), którego główną osią jest najważniejsza arteria Gdańska, w ramach którego skupiono się na zwiększeniu liczby miejsc pracy, mieszkań, punktów usługowych, ochronie zieleni oraz rozbudowie sieci transportu publicznego.

Inne projekty dotyczyły m. in. opracowania wizji architektoniczno-urbanistycznej rejonu **wejścia na plażę na Stogach**, mającej na celu poprawę funkcjonalności i estetyki tego obszaru, a także stworzenie nowej wizji urbanistycznej dla rozwijającego się obszaru **Młodego Miasta** w Gdańsku (Ryc. 11).

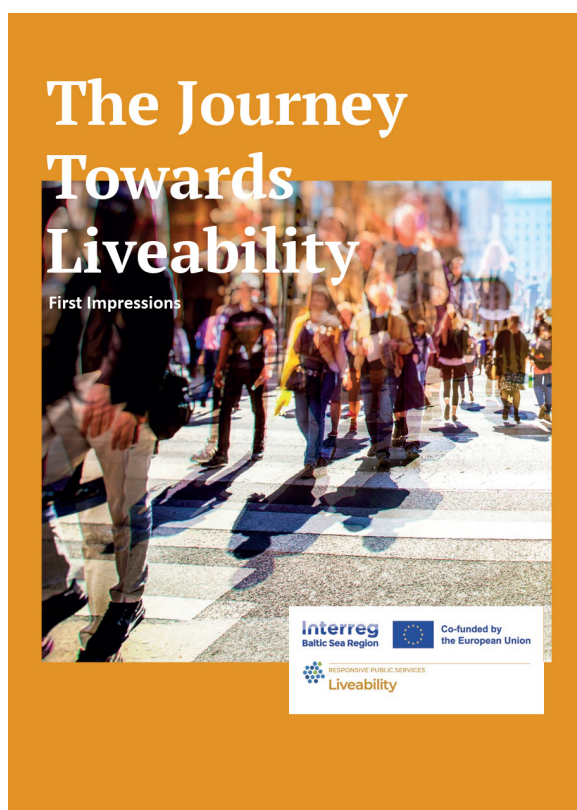

Ryc. 12. Spotkanie dotyczące warsztatów Studium Pasma Alei Grunwaldzkiej. Autor zdjęcia: Piotr Wittman/gdansk.pl

Cykl spotkań dotyczących warsztatów został opisany w przygotowanych przez Biuro Architekta Miasta publikacjach dostępnych na stronie: <https://www.gdansk.pl/urząd-miejski/biuro-architekta-miasta>. GWP promują wartości kluczowe dla **Strategii Rozwoju Miasta Gdańska 2030+**, takie jak **współpraca, edukacja, otwartość, środowisko i mobilność**. Poprzez nacisk na kształtowanie przestrzeni publicznej, integracji społecznej i aktywności obywatelskiej, warsztaty te przyczyniają się do budowania zaufania lokalnej społeczności do administracji miasta oraz zwiększają poczucie współodpowiedzialności za rozwój Gdańska. Dzięki Gdańskim Warsztatom Projektowym miasto Gdańsk świadomie zarządza środowiskiem zbudowanym, dążąc do zapewnienia wysokiej jakości życia i dobrostanu swoich mieszkańców. Inicjatywa ta stanowi **przykład partycypacyjnego planowania miejskiego**, który może być adaptowany przez inne miasta i regiony. W 2023 roku inicjatywa ta została wyróżniona przez Unię Europejską (w ramach programu Living Spaces) jako jedna z 30 najlepszych praktyk planowania przestrzennego w Europie.

Projekt **Liveability** koncentruje się na poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań, które umożliwią budowanie odpornych i przyjaznych miast w regionie Morza Bałtyckiego. Jego głównym założeniem jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zintegrowane i zrównoważone podejście do planowania i zarządzania różnymi aspektami miejskiej przestrzeni, takimi jak: **tereny zielone, architektura, infrastruktura usług publicznych** oraz **życie społeczno-kulturalne**. Realizacja tych celów wymaga wspólnego wysiłku i współpracy polityków, administracji, obywateli oraz innych kluczowych interesariuszy. Projekt opiera się na partycypacyjnym podejściu „użytkownika”, w którym to mieszkańcy, lokalne inicjatywy obywatelskie, administracja miejska i inne zainteresowane strony wspólnie identyfikują problemy i wypracowują innowacyjne, dostępne publicznie rozwiązania. Takie podejście nie tylko wzmacnia zaangażowanie obywateli w życie miasta, ale również buduje poczucie przynależności i dumy z miejsca zamieszkania.

Rezultatem poszczególnych działań w ramach projektu powinno być dostarczenie konkretnych rozwiązań dla wyzwań zidentyfikowanych wspólnie z grupami docelowymi. Mogą to być zupełnie nowe pomysły, modyfikacje istniejących rozwiązań lub ich ulepszenie i upowszechnianie. Kluczo-

Ryc. 13. Broszura „The Journey Towards Liveability”,
źródło: interreg-baltic.eu

Broshura przedstawia projekty, które mają przekształcić dawny dworzec autobusowy w Pori w centrum kreatywne czy modernizację centrum edukacji dorosłych w Kilonii, które ma stać się przestrzenią integracji społecznej. Każdy z tych projektów jest testem podejścia PID i dowodem na to, że współpraca międzysektorowa oraz zaangażowanie obywateli mogą przynosić trwałe efekty.

Podsumowaniem tej części seminarium stała się otwarta dyskusja, której uczestnicy – przedstawiciele szeregu miast stowarzyszonych w ramach Związku Miast Bałtyckich – wymienili się spostrzeżeniami na temat Gdańska i możliwości jego rozwoju. Dyskusja ta stanowiła także wstęp do części warsztatowej seminarium.

3.2. Pierwsza sesja warsztatowa

Sesja warsztatowa zaplanowana na 10 września rozpoczęła się prezentacjami pt. **„Jakość życia w miastach nadbałtyckich - wartość czy przekleństwo?”** wygłoszonej przez dr Monikę Arczyńską, współzałożycielkę Biura Architektury i Planowania A2P2, oraz **„Opracowywanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej”** przedstawionej przez prof. Marcina Wołkę z Uniwersytetu Gdańskiego.

Dr Monika Arczyńska, w swojej prezentacji pt. **„Jakość życia w miastach bałtyckich: wartość czy przekleństwo?”** poruszyła kluczowe kwestie dotyczące jakości życia w miastach regionu Morza Bałtyckiego. Omówiła zarówno osiągnięcia jak i wyzwania stojące przed współczesnymi miastami w kontekście urbanistyki, turystyki, zrównoważonego rozwoju i oczekiwań mieszkańców.

we znaczenie ma wykorzystanie koncepcji **Public Interest Design (PID)**, która stawia dobro wspólne i interes publiczny w centrum projektowania usług publicznych i planowania miejskiego.

Projekt Liveability kładzie szczególny nacisk na wspieranie średnich miast w regionie Morza Bałtyckiego, które po pandemii COVID-19 stają w obliczu nowych wyzwań społecznych, środowiskowych i gospodarczych. Miasta te mają szansę stać się „żywymi” ośrodkami, bliższymi obywatelom, bardziej otwartymi na inicjatywy społeczne i elastycznymi w podejmowaniu decyzji. Dzięki wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju i angażowaniu mieszkańców, miasta mogą przekształcać swoje ograniczenia w szansę na wzrost i poprawę jakości życia.

Ważnym elementem projektu są **działania edukacyjne i pilotażowe**, realizowane w miastach partnerskich, takich jak: Kiel, Pori, Gdynia czy Kolding. Przykłady inicjatyw obejmują

Prezentacja rozpoczęła się od analizy kryteriów jakości życia. Na podstawie badań wskazano, że Gdynia i Gdańsk wyróżniają się wysokim poziomem satysfakcji mieszkańców, co jest wynikiem m. in. udanych, zrealizowanych, realizowanych i przyszłych inwestycji, takich jak Ulica Elektryków czy też przebudowa Długiego Pobrzeża w Gdańsku.

Ryc. 14. Ulica Elektryków, źródło: gdansk.pl

Ryc. 15. Długie Pobrzeże po remoncie, źródło: gdansk.pl

Druga część wystąpienia dotyczyła wyzwań urbanistycznych, takich jak:

- zanieczyszczenie powietrza (PM2.5),
- presja turystyczna i krótkoterminowy najem wpływający na ceny mieszkań,
- problemy z infrastrukturą i nadmierna liczba parkingów w centrum miasta.

Dr Monika Arczyńska przedstawiła również koncepcję przekształcenia centrum handlowego Manhattan w dzielnicy Wrzeszcz podkreślając znaczenie opinii społeczności w planowaniu przemian urbanistycznych. Podkreśliła także potrzebę zrównoważonego rozwoju poprzez promowanie ekologicznego transportu i lepsze zarządzanie przestrzenią publiczną.

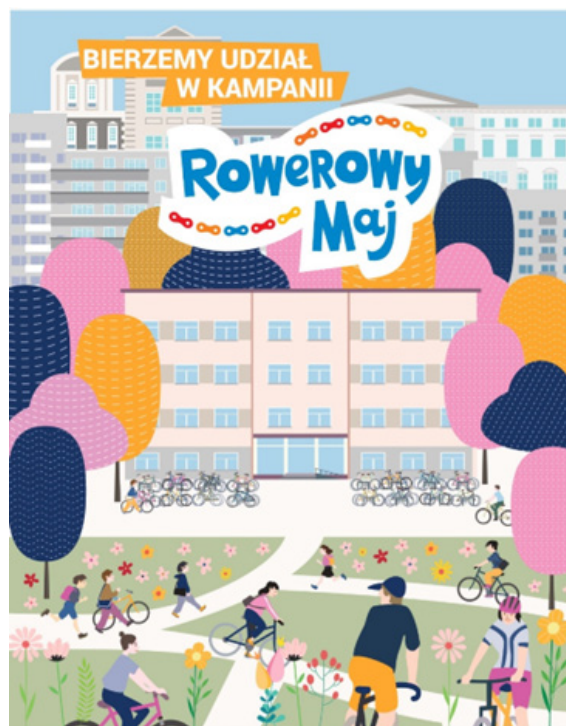
Z kolei prof. Marcin Wołek w swojej prezentacji pt. „**Rozwój zrównoważonych planów mobilności miejskiej**” omówił znaczenie strategicznego planowania transportu w kontekście wyzwań globalnych i lokalnych. Podkreślił, że zrównoważona mobilność nie tylko poprawia jakość życia mieszkańców, ale także wspiera odporność miast na zmiany klimatyczne, kryzysy gospodarcze i społeczne.

Prezentacja rozpoczęła się od przedstawienia wyzwań, takich jak zmiany klimatyczne, rosnące emisje z transportu oraz konieczność zmiany nawyków mobilności. Prelegent wskazał, że odpowiedzią na te problemy jest wdrażanie **Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP)**, które łączą polityki transportowe z ochroną środowiska, planowaniem przestrzennym i zdrowiem publicznym. SUMP zmienia tradycyjne podejście infrastrukturalne w kierunku rozwiązań poprawiających dostępność i jakość życia.

W szczególności w prezentacji przedstawiono kluczowe założenia SUMP:

- promowanie aktywnej mobilności, np. spacerów i jazdy na rowerze, które są ekonomicznymi, zdrowotnymi i ekologicznymi formami transportu,
- ograniczanie zależności od samochodów dzięki poprawie dostępności transportu publicznego i infrastruktury pieszej,
- tworzenie kompaktowych miast o mieszanych funkcjach, w których potrzeby mieszkańców można zaspokoić w zasięgu spaceru lub roweru.

Przykładem skutecznego wdrożenia SUMP była Gdynia, gdzie realizacja planu w latach 2014–2016 zaowocowała wzrostem udziału pieszych i rowerzystów w strukturze transportowej miasta. W kampaniach takich jak „**Rowerowy Maj**” zachęcano dzieci i młodzież do aktywnych form dojazdu do szkół, co przyniosło wymierne korzyści w zmniejszeniu zależności od samochodów (Ryc. 16).

Ryc. 16. Plakat reklamujący kampanię „Rowerowy Maj” w Gdyni. Źródło: gdyniasport.pl

Prof. Marcin Wołek przedstawił również projekt **“SUMPs for BSR”**, realizowany w regionie Morza Bałtyckiego. Projekt ten wspiera miasta w opracowywaniu i wdrażaniu planów mobilności, zwracając uwagę na:

- wykorzystanie nowoczesnych technologii do zbierania danych o emisjach z transportu,
- rozwój narzędzi monitorowania działań,
- wspieranie mniejszych i średnich miast, których zasoby są często ograniczone.

Prelegent podkreślił, że rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej wymaga interdyscyplinarnego podejścia, zaangażowania społeczności lokalnych oraz współpracy między miastami. Budowanie miast przyjaznych pieszym i rowerzystom, wspieranych przez transport publiczny, jest kluczem do osiągnięcia celów klimatycznych i poprawy jakości życia mieszkańców.

Podczas seminarium zaprezentowano również doświadczenia ze zrównoważonych transformacji wybranych dzielnic miejskich z Malmö, Turku oraz Gdańska. W czasie swojej prezentacji Anna-Leena Jokitalo, architektka i urbanistka z miasta Turku, szczegółowo opisała proces opracowywania **„Morskiej wizji zachodniego Turku”**, które jest projektem przekształcenia terenów nadmorskich (Ryc. 17). Projekt został opracowany przez architekta Reda Schaumana i ma na celu transformację obszaru zdominowanego przez przemysł i infrastrukturę transportową w nowoczesną, zrównoważoną przestrzeń miejską, sprzyjającą zarówno mieszkańcom, jak i środowisku.

Prace nad wizją rozpoczęły się od dokładnej analizy istniejącej sytuacji. Badania wykazały, że teren o powierzchni ponad 4 km², choć ma ogromny potencjał, zmaga się z licznymi problemami. Największym wyzwaniem dla rozwoju/transformacji obszaru jest ograniczony dostęp do linii brzegowej, który wynika z obecności dużych arterii drogowych oraz infrastruktury przemysłowej. Dzielnice w obrębie obszaru funkcjonują jako odizolowane „wyspy”, co utrudnia ich integrację z resztą miasta.

Szanse, które zidentyfikowano w ramach przekształcenia obszaru to:

- utrzymanie naturalnego kierunku rozwoju struktury urbanistycznej miasta,
- wykorzystanie rzeki Raisiojoki w procesie odnowy obszaru,
- wzmocnienie i połączenie zielonej infrastruktury z obszarem nadbrzeżnym,
- wykorzystanie topografii terenu w obrębie obszaru;
- połączenie istniejących dzielnic (Pansio & Perno, Artukainen, Pahaniemi i Satama) z linią brzegową.

Ryc. 17. “City of the Sea”. Wizja zagospodarowania zachodniego Turku. Źródło: schaumman-nordgren.com

Inspirację do opracowania wizji czerpano z przykładów międzynarodowych. Analizie poddano projekty z takich miast jak Malmö, Kopenhaga czy Oslo, gdzie z sukcesem przekształcono tereny nadbrzeżne w przestrzenie publiczne, rekreacyjne i mieszkalne. Te przykłady pokazały, jak można zintegrować linię brzegową z tkanką miejską, tworząc przestrzenie sprzyjające różnorodnym aktywnościom społecznym, kulturalnym i sportowym.

Na podstawie wyników analiz stworzono szczegółową koncepcję transformacji. Wizja zakłada poprawę dostępności wybrzeża poprzez rozwój transportu publicznego naziemnego oraz wodnego, budowę bulwarów pieszo-rowerowych oraz ekologicznych korytarzy łączących dzielnice z linią brzegową. Kluczową rolę w koncepcji odgrywają przestrzenie publiczne, takie jak bulwary, parki i tereny rekreacyjne, które mają nie tylko zwiększyć atrakcyjność obszaru, ale także poprawić jego funkcjonalność i wpływ na środowisko.

Anna-Leena Jokitalo podkreśliła pięć kluczowych aspektów wizji: **morskość, pozytywność wobec natury, zaangażowanie, sport i rekreacja** oraz **zrównoważona mobilność**. Dzięki zrównoważonemu planowaniu i szerokiemu dialogowi społecznemu Turku dąży do stworzenia przestrzeni, która będzie zarówno funkcjonalna, jak i atrakcyjna dla mieszkańców oraz odwiedzających.

Na koniec spotkania, w ramach wspólnej dyskusji, opracowano podsumowanie pierwszego dnia seminarium. Wnioski prezentowały się następująco:

1. Główne wyzwania miasta Gdańska

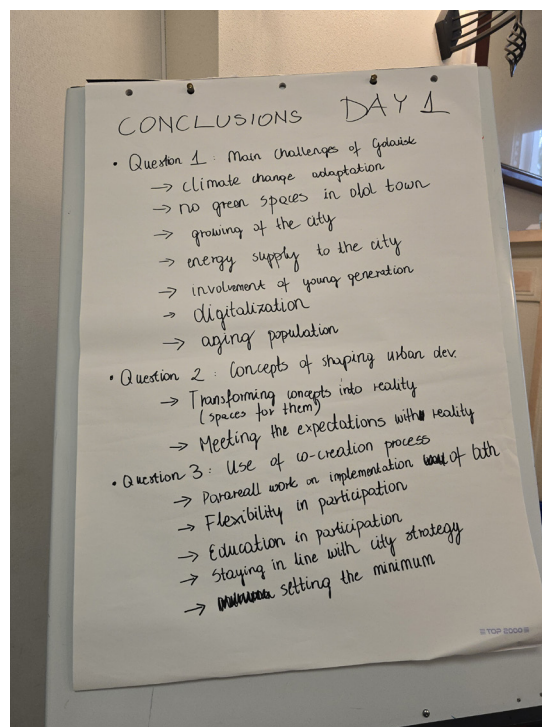
- adaptacja do zmian klimatycznych,
- brak przestrzeni zielonych w centrum,
- rozrastanie się miasta,
- dostawa energii do miasta,
- włączenie młodego pokolenia w kształtowanie przestrzeni,
- cyfryzacja,
- starzący się mieszkańcy.

2. Pomysły na kształtowanie rozwoju urbanistycznego

- transformacja pomysłów w realizację,
- korelacja oczekiwań z rzeczywistością.

3. Wykorzystanie procesu kokreacji

- elastyczność w partycypacji,
- edukacja o partycypacji,
- praca zgodna ze strategią miasta,
- ustalenie minimalnego zakresu współpracy.

Ryc. 18. Podsumowanie pracy z pierwszego dnia. Autor zdjęcia: Paulina Bone

3.3. Druga sesja warsztatowa

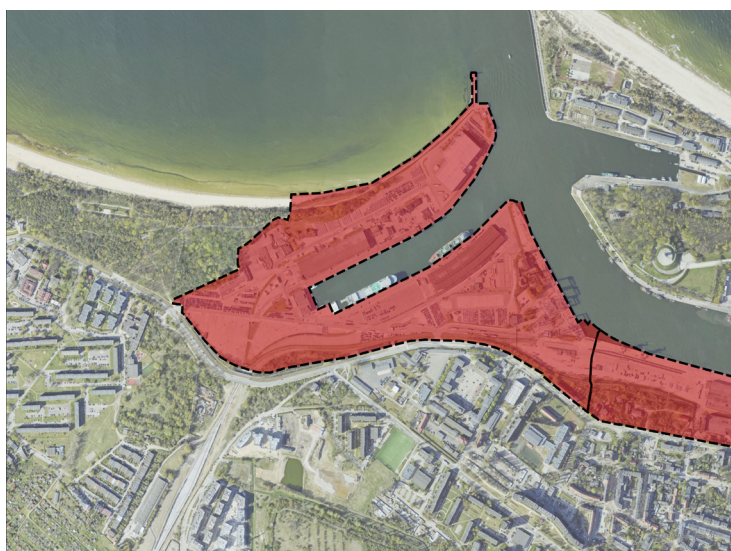
Obszary warsztatowe

Podczas seminarium uczestnicy podzieleni na 6 grup projektowych, skupili się na trzech wybranych obszarach warsztatowych, które reprezentują różnorodne wyzwania i możliwości transformacji przestrzeni miejskich.

Ryc. 19. Wskazanie obszarów warsztatowych na mapie Gdańska. Opracowanie: Biuro Rozwoju Gdańska

Rejon Basenu Wolnościowego (1) (Ryc. 20) to fragment dzielnicy Nowy Port o powierzchni 38 ha, zlokalizowanej w północnej części miasta, w pobliżu wejścia do portu. Charakteryzuje się ona kontrastem między historyczną zabudową, zielenią a istniejącymi terenami przemysłowymi. Główną działalnością części portu morskiego ulokowanego w granicach tej dzielnicy jest przeładunek drobnicy, w tym owoców, pojazdów użytkowych, mrożonych ryb i owoców morza. Obszar ten ma potencjał do transformacji i integracji z otaczającymi dzielnicami.

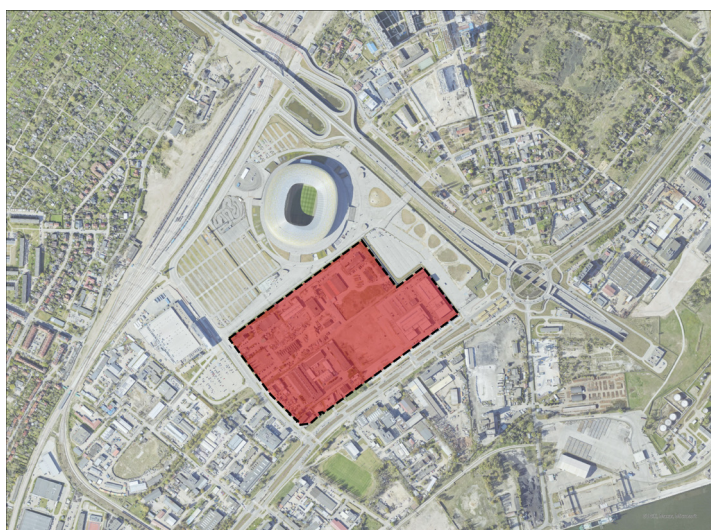
Ryc. 20. Rejon Basenu Wolnościowego. Opracowanie: Biuro Rozwoju Gdańska

Nowy Port – rejon Nabrzeża Oliwskiego (2) (Ryc. 21) to teren o powierzchni 19 ha, zlokalizowany naprzeciw półwyspu Westerplatte. Obszar ten, będący częścią portu, jest obciążony intensywnym ruchem ciężarowym, co koliduje z sąsiedztwem rozwijających się dzielnic mieszkalnych. Jego transformacja może przekształcić go w nowoczesną przestrzeń usługową i rekreacyjną. Obszar ten graniczy z historycznym Nowym Portem. Obecnie jest częścią Portu Gdańsk.

Ryc. 21. Nowy Port – rejon Nabrzeża Oliwskiego. Opracowanie: Biuro Rozwoju Gdańska

Letnica – obszar przy Stadionie (3) (Ryc. 22) to fragment dynamicznie rozwijającej się dzielnicy - Letnicy, o powierzchni 17 ha, która w ciągu ostatnich 10 lat przekształciła się z obszaru przemysłowego w nowoczesną przestrzeń mieszkalno-usługową. Bliskość stadionu Polsat Plus Arena Gdańsk i Centrum Kongresowo-wystawienniczego AmberExpo nadaje temu obszarowi duży potencjał rozwojowy. Okolica ta posiada dogodny dostęp do środków transportu publicznego: kolejowego, tramwajowego i autobusowego. Ponadto położony jest przy ważnym węźle drogowym prowadzącym przez tunel pod Martwą Wisłą.

Ryc. 22. Letnica - obszar przy Stadionie. Opracowanie: Biuro Rozwoju Gdańska

Po przedstawieniu uwarunkowań i obszarów projektowych uczestnicy warsztatów odbyli wycieczkę terenową w omawianych obszarach z przewodnikiem (Ryc. 23).

Ryc. 23. Wizja terenowa obszarów projektowych. Autor zdjęcia: Mariia Andreeva

W trakcie wizji terenowej uczestnicy mogli zapoznać się z przedmiotowymi obszarami, bliżej poznać ich charakterystykę oraz zadawać pytania. Każdy zespół starannie przeanalizował teren warsztatów, stworzył dokumentację fotograficzną oraz sporządził notatki.

Po powrocie uczestnicy wymienili się pierwszymi spostrzeżeniami i pomysłami, a następnie już w trakcie pracy rozpoczęły się dokładne analizy i dyskusje nad koncepcją. Każdy zespół otrzymał komplet map obszaru w różnych skalach i rodzajach odwzorowania, a także niezbędne narzędzia kreślarskie i papier transparentny.

Ryc. 24. Praca warsztatowa nad koncepcją. Autor zdjęcia: Paulina Bone

Ryc. 25. Praca warsztatowa nad koncepcją. Autor zdjęcia: Mariia Andreeva

Uczestnicy warsztatów, pracując już w grupach docelowych, prowadzili ożywione dyskusje na temat przydzielonych obszarów. Rozpoczęła się praca warsztatowa na mapach, luźnych szkicach oraz kalce kreślarskiej. Powstały dokładne analizy i pierwsze koncepcje. W trakcie sesji plenarnej przedyskutowano kluczowe kwestie, istotne dla kształtowania przedmiotowych obszarów:

1. Jakość życia

- odbiór personalny,
- balans pomiędzy gęstością zabudowy a przestrzeniami publicznymi,
- pełna infrastruktura społeczna,
- multifunkcyjność,
- rozpoczęcie od infrastruktury,
- zrównoważona mobilność.

2. Zrównoważona mobilność

- promowanie spacerów, roweru, transportu publicznego,
- balans pomiędzy różnymi potrzebami,
- bezpieczeństwo na pierwszym miejscu,
- współdzielone przestrzenie,
- priorytet dla transportu publicznego.

3. Kluczowe sprawy

- redefinicja tożsamości.

Praca warsztatowa miała swoją kontynuację również trzeciego dnia, który to cały został przeznaczony na pracę własną grup projektowych, a także możliwość zadawania pytań, aby jak najlepiej przygotować się do zaprezentowania wyników.

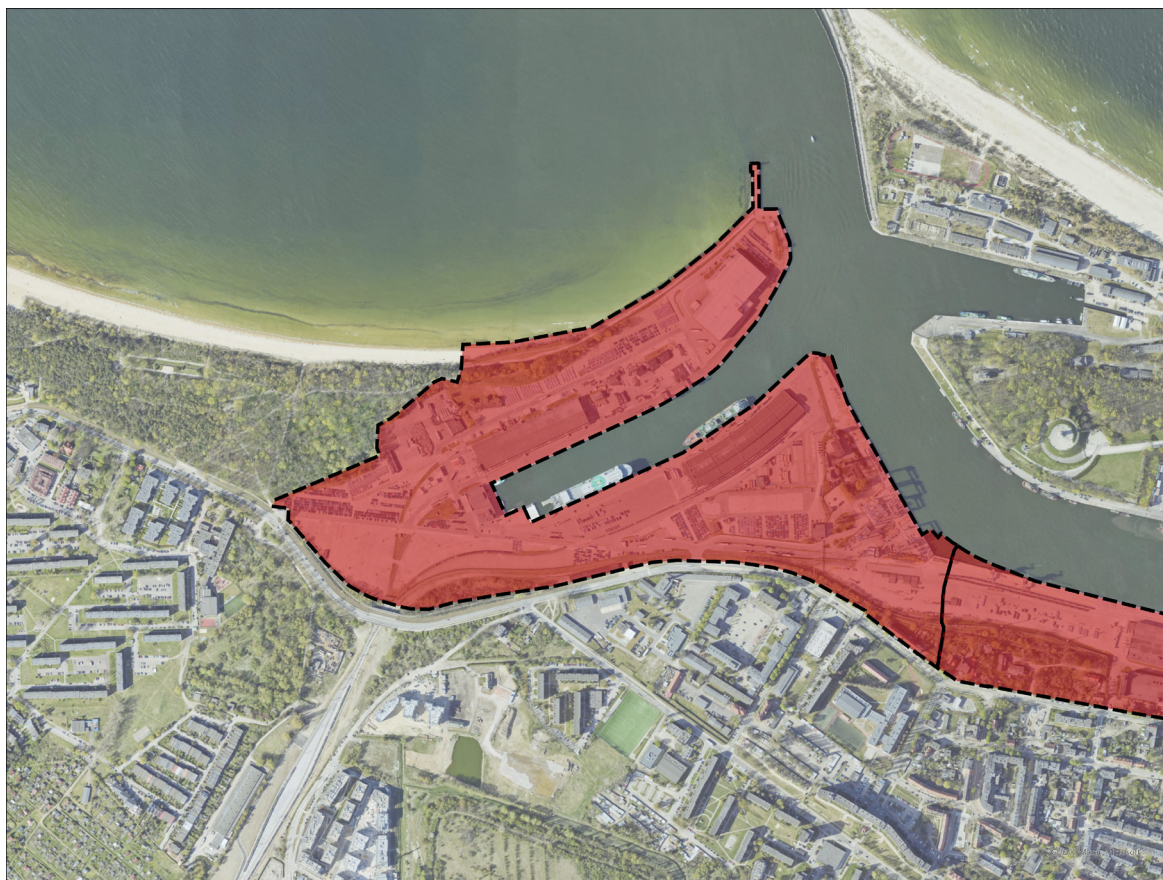

Ryc. 26. Plaża w Nowym Porcie. Autor zdjęcia: Jarosław Zulewski

4 Wyniki prac warsztatowych

Oficjalna prezentacja wyników prac warsztatowych odbyła się w budynku Rady Miasta Gdańska. Wprowadzenie do podsumowania zostało przedstawione przez prof. Piotra Lorensa, Architekta Miasta Gdańska. Grup projektowych było łącznie sześć, więc na każdy teren projektowy przypadały dwa zespoły.

4.1. Nowy Port – Rejon Basenu Wolnoctowego

Ryc. 27. Rejon Basenu Wolnoctowego. Opracowanie: Biuro Rozwoju Gdańska

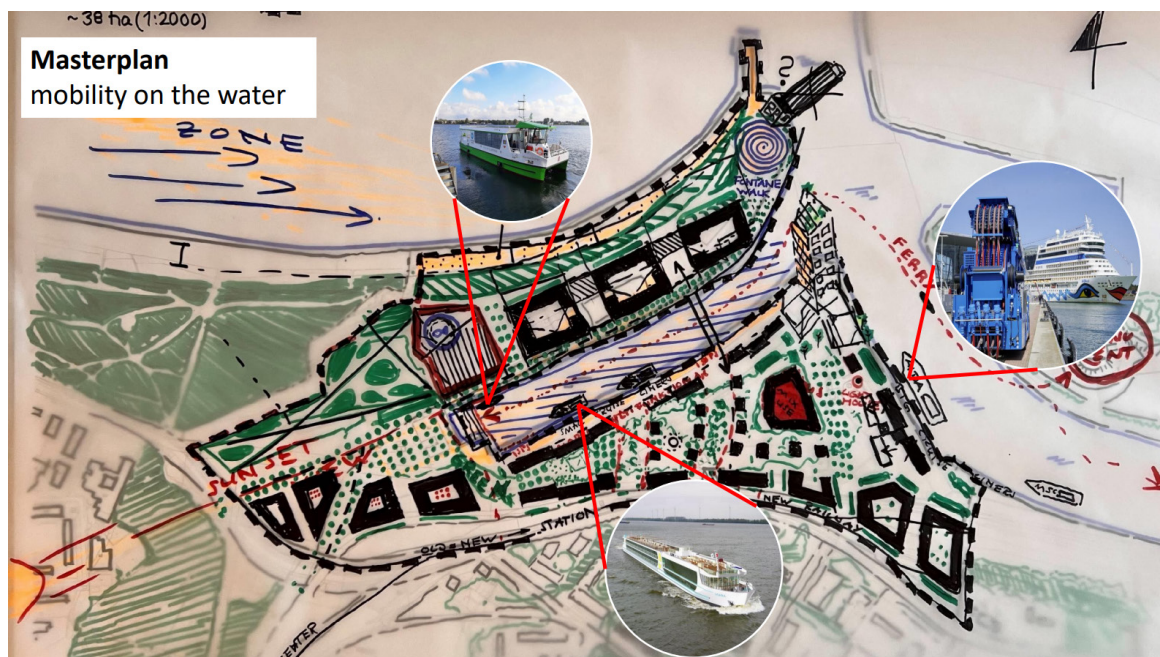

Ryc. 28. Członkowie zespołu I

Pierwsza grupa, w skład której weszli: Maja Grausa, Jacek Józekowski, Anna Ramos, Dürten Schölens oraz Jens Will (Ryc. 28), skupiła się na wykorzystaniu bogatej historii Gdańska oraz dostępie do rzeki – Martwej Wisły. Rozważano możliwość stworzenia zielonego parku z roślinnością absorbującą wodę, który pełniłby zarówno funkcję rekreacyjną, jak i ekologiczną. Zaproponowano, aby priorytetem było zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gdańska, ze szczególnym uwzględnieniem ich udziału w procesie dalszego rozwoju obszaru, usprawnienia transportu publicznego oraz zwiększenia komfortu korzystania z przestrzeni miejskiej. Drugorzędną rolę miałyby pełnić funkcje turystyczne, przy czym istotnym elementem koncepcji było doświadczanie wody wszystkimi pięcioma zmysłami: dotykiem, dźwiękiem, smakiem, zapachem i wzrokiem.

Ryc. 29. Praca warsztatowa grupy I – masterplan dotyczący struktury zabudowy. Źródło: materiały warsztatowe

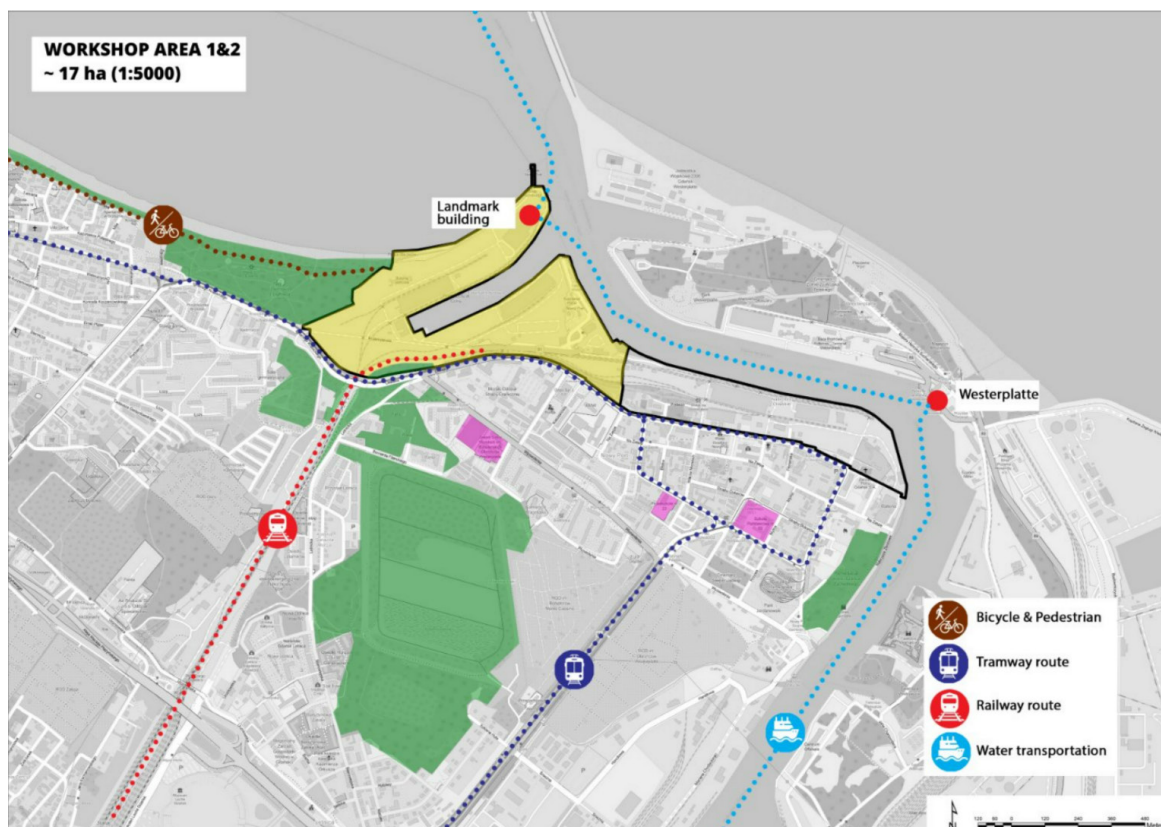

Druga grupa, w skład której weszli: Johanna Hagström, Anna-Leena Jokitalo, Jakub Korzekwa, Agneta Persson oraz Mustofa Kemal (Ryc. 31), przeanalizowała kontekst miejsca pod kątem połączeń z centrum miasta, obejmujących transport miejski i drogowy, a także istniejącą zieleń oraz funkcje pełnione przez ten obszar. Skupiono się na integracji różnych elementów w jedną spójną całość, podkreślając znaczenie synergii między infrastrukturą transportową, przestrzeniami publicznymi i otaczającą przyrodą.

W projekcie zaplanowano ciąg przestrzeni publicznych, którego centralnym punktem byłby plac sprzyjający integracji i organizacji wydarzeń miejskich. Wzdłuż mariny przewidziano zabudowę wielofunkcyjną, a na jej zakończeniu – dominantę architektoniczną, pełniącą funkcję kulturalną. Ponadto, istotnym elementem koncepcji jest poprawa mobilności poprzez rozwój połączeń pieszych, renowację istniejących torów kolejowych oraz wprowadzenie tramwaju wodnego, który wzbogaciłby sieć transportową w tym obszarze.

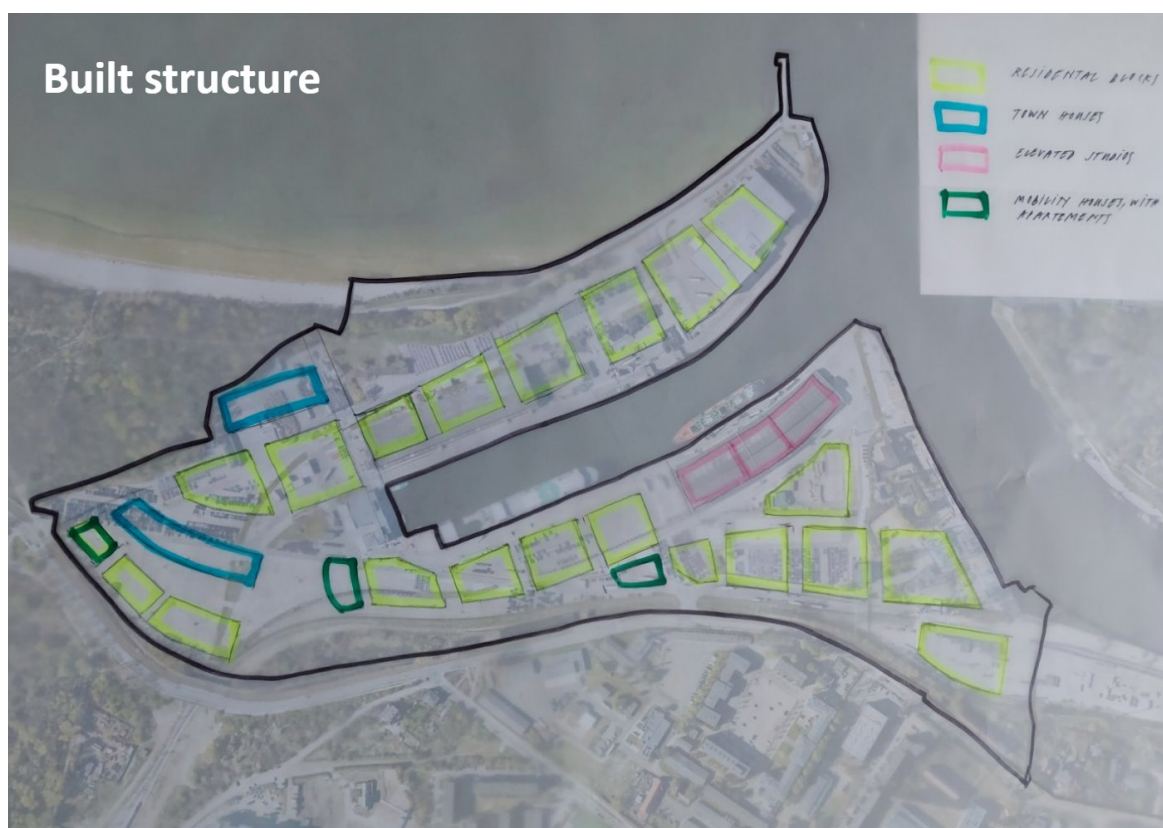
Ryc. 31. Członkowie zespołu II

Ryc. 32. Praca warsztatowa grupy II – analiza transportowa obszaru. Źródło: materiały warsztatowe

Ryc. 33. Praca warsztatowa grupy II – wizja. Źródło: materiały warsztatowe

Ryc. 34. Praca warsztatowa grupy II – struktura zabudowy. Źródło: materiały warsztatowe

4.2. Nowy Port – Rejon Nabrzeża Oliwskiego

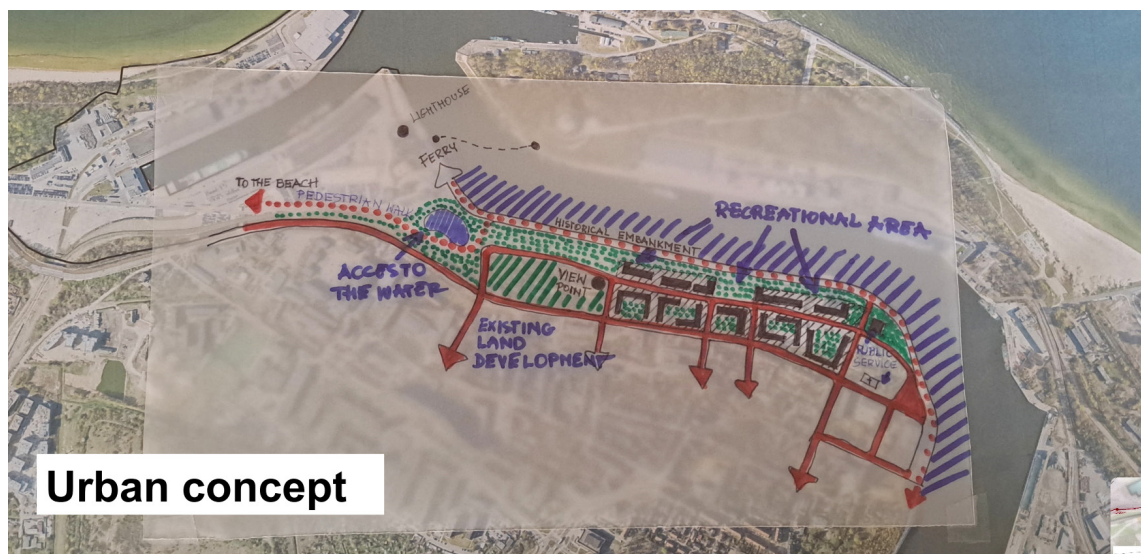
Ryc. 35. Nowy Port – rejon Nabrzeża Oliwskiego. Opracowanie: Biuro Rozwoju Gdańska

Ryc. 36. Członkowie zespołu III

Grupa trzecia, w skład której weszli Lukas Lyttkens, Vassilis Kitsos, Ira Sibelius, Solvita Kalvite oraz Małgorzata Wójcik (Ryc. 36), skupiła się na kwestii poprawy dostępności i integracji terenu portowego z miastem. Wnioskiem zespołu było, że kluczowe dla przyszłości tego obszaru jest przemyślenie kierunków ekspansji portu oraz jego ewentualne przeniesienie, co pozwoliłoby na lepsze połączenie z otaczającą zabudową i udostępnienie waterfrontu mieszkańcom. Istotnym aspektem koncepcji było również podkreślenie historycznego charakteru miejsca oraz rewitalizacja istniejącej zabudowy mieszkalnej i terenów zielonych.

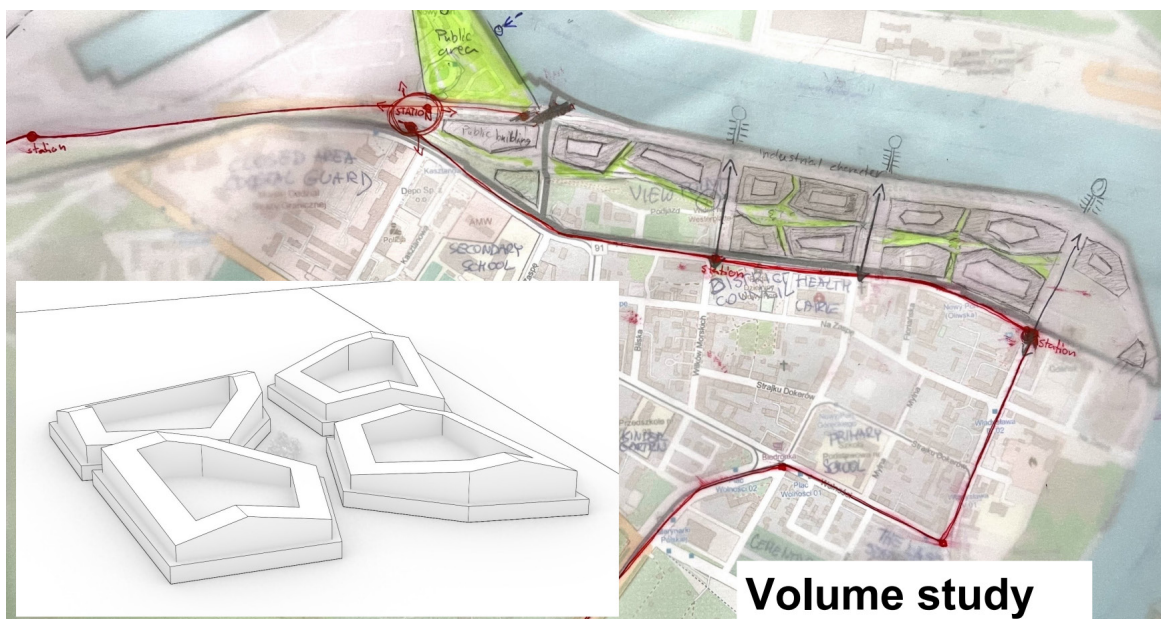
W ramach projektu zaproponowano nową zabudowę mieszkaniową, z przejściami prowadzącymi w stronę wody i zróżnicowaną pod względem wysokości, co miało na celu stworzenie atrakcyjnej i harmonijnej struktury urbanistycznej. Istotnym elementem koncepcji była również piesza promenada, która sprzyjałaby integracji społecznej i poprawie dostępności nadbrzeża.

Ryc. 37. Praca warsztatowa grupy III – koncepcja urbanistyczna. Źródło: materiały warsztatowe

W zachodniej części obszaru zaplanowano stworzenie centralnego parku, który miałby stanowić przestrzeń rekreacyjną dla mieszkańców oraz łączyć się z nową strukturą miejską. Dodatkowo, w związku z nowym układem zabudowy, grupa zaproponowała wprowadzenie nowych przystanków tramwajowych, co zwiększyłoby efektywność transportu publicznego i jego integrację z rozwijającą się dzielnicą.

Pod względem inspiracji urbanistycznych projekt czerpie głównie z doświadczeń Kopenhagi, ale także z rozwiązań stosowanych w Turku i Sztokholmie. Wzorując się na tych miastach, grupa dążyła do stworzenia przestrzeni łączącej funkcjonalność, estetykę i zrównoważony rozwój, w której historia i nowoczesność przenikają się w harmonijny sposób.

Ryc. 38. Praca warsztatowa grupy III – studium wysokościowe. Źródło: materiały warsztatowe

Ryc. 39. Praca warsztatowa grupy III – całościowa wizja obszaru. Źródło: materiały warsztatowe

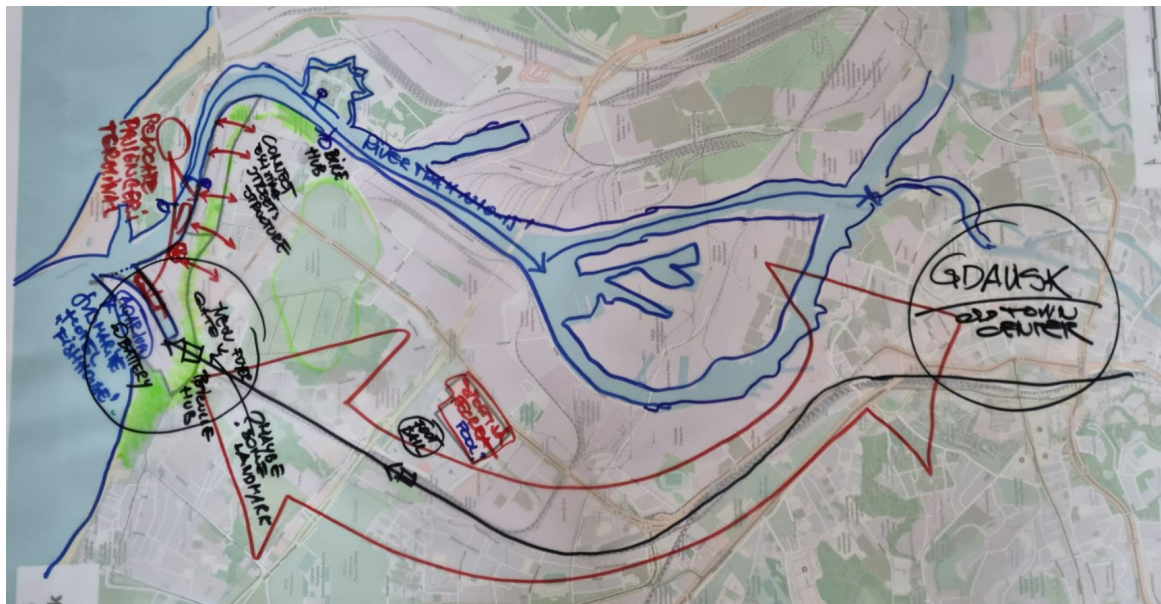
Ryc. 40. Członkowie zespołu IV

Czwarty zespół „Newport’s New Seagate”, w skład którego weszli Frida Brunner, Maarika Urm, Ugis Kaugurs, Jessica Pettersson, Dorota Kamrowska-Załuska oraz Mariia Andreeva (Ryc. 40), skoncentrował się na problemie braku dobrego połączenia między Nowym Portem a centrum Gdańska. Grupa zauważyła, że jeśli port miałby pozostać w swojej obecnej lokalizacji, miasto powinno rozważyć stworzenie nowej, atrakcyjnej przestrzeni oddalonej od jego intensywnie użytkowanej części. Obecne plany dotyczące zaludnienia tego obszaru według zespołu wymagają ponownej analizy, a główne wejście do nowego założenia urbanistycznego mogłoby zostać przeniesione w inne, bardziej optymalne miejsce, niezwiązane bezpośrednio z sąsiedztwem portu.

W ramach projektu zaproponowano nową zabudowę mieszkaniową, z przejściami prowadzącymi w stronę wody i zróżnicowaną pod względem wysokości, co miało na celu stworzenie atrakcyjnej i harmonijnej struktury urbanistycznej. Istotnym elementem koncepcji była również piesza promenada, która sprzyjałaby integracji społecznej i poprawie dostępności nadbrzeża.

Pod względem struktury urbanistycznej projekt nawiązuje do koncepcji opracowanej przez trzecią grupę, opierając układ na istniejącej zabudowie oraz uzupełniając go o przestrzenie publiczne i system zielonych terenów. Kluczowym elementem koncepcji było wprowadzenie zielonego bulwaru, który łączyłby poszczególne obszary zieleni i stanowiłby ważną oś przestrzenną nowej dzielnicy.

Zespół podkreślił, że obszar ten powinien być projektowany przede wszystkim z myślą o mieszkańcach, a nie turystach. Priorytetem stało się więc zapewnienie infrastruktury i funkcji dostosowanych do codziennego życia lokalnej społeczności. Propozycja zakłada zabudowę o zróżnicowanych funkcjach, co pozwoliłoby na stworzenie dynamicznej i zrównoważonej przestrzeni miejskiej.

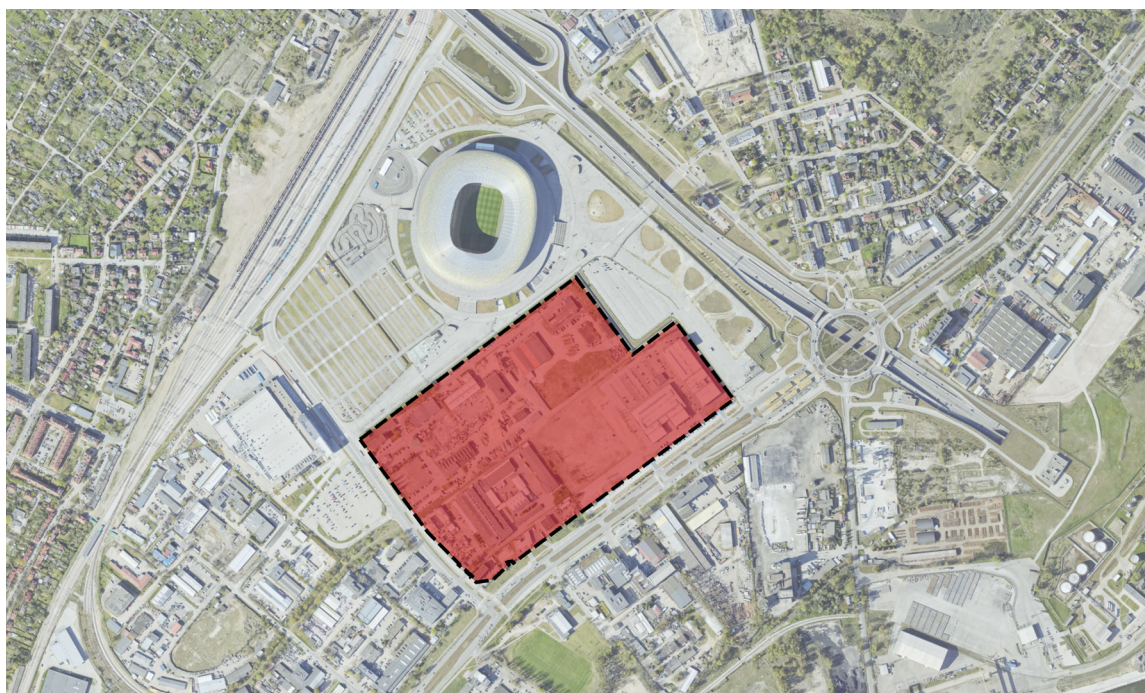

Ryc. 41. Praca warsztatowa grupy IV. Źródło: materiały warsztatowe

Ryc. 42. Praca warsztatowa grupy IV. Źródło: materiały warsztatowe

4.3. Letnica – Obszar przy Stadionie

Ryc. 43. Letnica – obszar przy Stadionie. Opracowanie: Biuro Rozwoju Gdańska

Piąta grupa, w skład której weszli: Kadri Karjus, Paulina Szewczyk, Michael Rink, Agnieszka Ilola oraz Anna Butkiewicz (Ryc. 44), skupiła się na analizie obecnej sytuacji przestrzennej i funkcjonalnej stadionu oraz jego otoczenia. Pierwsze obserwacje wskazały na istotne problemy urbanistyczne tego obszaru, w tym dużą powierzchnię betonową, brak dostosowania skali przestrzeni do człowieka, niewielką ilość zieleni wokół stadionu oraz brak codziennych funkcji aktywizujących teren. Stadion, mimo swojego ikonicznego charakteru, jest otoczony nieprzyjazną przestrzenią, a jego sąsiedztwo stanowią puste parkingi, elektrownia oraz centrum konferencyjne Amber Expo. Dobre połączenie transportem publicznym jest wykorzystywane tylko okresowo, co dodatkowo podkreśla problem braku codziennych aktywności na tym obszarze.

Analiza tych problemów doprowadziła grupę do wniosku, że kluczowym rozwiązaniem jest stworzenie przestrzeni funkcjonującej przez cały rok, oferującej różnorodne aktywności zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających. Zaproponowano wprowadzenie nowych funkcji, takich jak gastronomia, przestrzeń spotkań, węzeł komunikacyjny oraz tereny zielone, które mogłyby przyciągać ludzi przed, po i w trakcie wydarzeń stadionowych. Istotnym elementem koncepcji było również zastosowanie zielonych innowacji, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz zwiększenie liczby nasadzeń drzew i roślinności, co poprawiłoby estetykę i mikroklimat tej części miasta.

Zdaniem grupy stadion powinien stać się sercem tego miejsca, oferując przestrzeń do spędzania czasu nie tylko w trakcie wydarzeń sportowych, ale także na co dzień. Propozycja zakłada wykorzystanie potencjału multifunkcyjnego terenu, nie tylko poprzez rozwój biur i usług, ale również poprzez wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej. Budynki mieszkalne miałyby być oddzielone od stadionu pasmami zieleni, przy jednoczesnym zachowaniu osi widokowych na obiekt sportowy.

Ryc. 44. Członkowie zespołu V

Ważnym aspektem projektu była także bioróżnorodność i retencja wody, które mogą poprawić jakość przestrzeni i jej odporność na zmiany klimatyczne. Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej oraz integracja zielonych rozwiązań, takich jak ogród botaniczny czy systemy retencyjne, miałyby kluczowe znaczenie dla transformacji tego obszaru w bardziej przyjazne, funkcjonalne i ekologiczne miejsce.

Ryc. 45. Praca warsztatowa grupy V - szkic rozwiązań projektowych. Źródło: materiały warsztatowe

Ryc. 46. Praca warsztatowa grupy V - wizja obszaru. Źródło: materiały warsztatowe

Ryc. 47. Praca warsztatowa grupy V - wizja obszaru. Źródło: materiały warsztatowe

Ryc. 48. Członkowie zespołu VI

Szósty zespół, w skład którego weszli Irbe Karule, Sofia Korte, Tomasz Janiszewski, Per-Arne Nilsson, Adham Maharramli oraz Justyna Sobczak-Kozłowska (Ryc. 48), skupił się na analizie przestrzeni wokół stadionu i jego potencjalnych kierunków rozwoju. Grupa zauważyła, że obszar ten charakteryzuje się wysokim natężeniem hałasu, zarówno wynikającym z ruchu ulicznego, jak i wydarzeń odbywających się na stadionie. Dodatkowym wyzwaniem jest przeciążenie infrastruktury w czasie eventów, co wymaga przemyślenia nowych rozwiązań funkcjonalnych i przestrzennych.

W odpowiedzi na te problemy zespół zasugerował budowę hotelu lub obiektu najmu krótkoterminowego, który mógłby odciążyć inne części miasta podczas wydarzeń masowych, a jednocześnie zapewnić dodatkowe funkcje w codziennym użytkowaniu. Grupa podkreśliła również bogate dziedzictwo historyczne Gdańska, wskazując inspirujące przykłady dobrze zaprojektowanych przestrzeni publicznych w mieście, zwłaszcza na terenie Głównego Miasta. Podkreślono, że kluczowe dla jakości przestrzeni miejskiej są odpowiednia skala dostosowana do człowieka oraz multifunkcjonalność, które sprzyjają aktywnemu użytkowaniu przez mieszkańców.

W kontekście stadionu oraz jego otoczenia podkreślono rolę istniejących dominant przestrzennych, takich jak Europejskie Centrum Solidarności (ECS) oraz Muzeum II Wojny Światowej, które tworzą charakterystyczne punkty orientacyjne w strukturze miasta. Dla badanego obszaru zaproponowano wprowadzenie korytarza błękitno-zielonej infrastruktury, co miało na celu zwiększenie bioróżnorodności i poprawę jakości przestrzeni. W szczególności zespół zwrócił uwagę na konieczność wzmocnienia połączeń zielonych z centrum miasta, m.in. poprzez rozwój ciągów zieleni wzdłuż ścieżek rowerowych i chodników.

Grupa zaproponowała także nowy węzeł komunikacyjny, który usprawniłby dostępność obszaru i połączenia z innymi częściami miasta. Kluczowym elementem koncepcji było również uwzględ-

Ryc. 49. Praca warsztatowa grupy VI - wizja obszaru. Źródło: materiały warsztatowe

nienie funkcji mieszkaniowej, która już występuje w sąsiedztwie stadionu. Wprowadzając zabudowę o charakterze multifunkcyjnym, zespół dążył do stworzenia przestrzeni, która łączyłaby funkcje mieszkalne, usługowe i rekreacyjne, zachowując jednocześnie osie widokowe prowadzące na stadion. Projekt koncentruje się na przyszłościowym podejściu do rozwoju tego obszaru, uwzględniając ochronę przed zmianami klimatycznymi, pozytywne wykorzystanie energii, różnorodne aktywności rekreacyjne oraz stworzenie atrakcyjnej, dynamicznej dzielnicy. Zespół opracował listę rozwiązań proekologicznych, obejmujących energię solarną, pompy ciepła oraz energię wiatrową, a także koncepcję hubu mobilności napędzanego energią słoneczną. Kluczową rolę w przyszłej transformacji tego terenu ma odegrać transport publiczny oraz rozwój przestrzeni rekreacyjnych, które uczynią ten rejon bardziej przyjaznym dla mieszkańców.

W ramach finalnych rozważań grupa zaproponowała również wprowadzenie nowej dominanty wysokościowej, która uzupełniałaby krajobraz miasta, jednocześnie podkreślając znaczenie stadionu jako dominanty kubaturowej i funkcjonalnej.

Ryc. 50. Widok na Nowy Port i rejon Basenu Wolnościowego. Autor zdjęcia: Jarosław Zulewski

5

Konkluzje

Seminarium i warsztaty zorganizowane w Gdańsku były nie tylko okazją do zaprezentowania pomysłów na przyszłość obszaru, ale przede wszystkim platformą do otwartej wymiany opinii i doświadczeń. Dzięki udziałowi projektantów, przedstawicieli miasta, ekspertów, urbanistów i architektów udało się spojrzeć na Nowy Port i Letnicę z wielu perspektyw – od strategicznych kwestii rozwoju miasta po codzienne potrzeby społeczności lokalnej. W trakcie warsztatów zidentyfikowano kluczowe wyzwania dla przekształceń obszarów objętych warsztatami, takie jak zapewnienie spójnej infrastruktury społecznej, zwiększenie dostępności terenów zielonych czy stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Wskazano także na najbardziej istotne potencjały analizowanych obszarów – w tym unikalne położenie dzielnic, możliwości nadania im nowej tożsamości i przyciągnięcia różnorodnych funkcji. Wnioski z warsztatów stały się punktem wyjścia do dalszych prac rozwojowych.

Całość tych działań tworzy spójny proces, w którym każdy etap jest kolejnym krokiem w stronę realizacji wizji nowoczesnych, przyjaznych mieszkańcom i zrównoważonych dzielnic. Jeśli przyjęte rozwiązania zostaną wprowadzone w życie, Letnica i Nowy Port mają szansę stać się przykładami udanej transformacji obszarów poprzemysłowych w tętniące życiem, wielofunkcyjne części Gdańska.

Ryc. 51. Widok na rejon Basenu Wolnościowego. Autor zdjęcia: Jarosław Zulewski

STUDIA
MATERIAŁY
ANALIZY